

ELAZIĞ YÖRESİNDE MANDALARDA CYSTICERCUS BOVIS'İN
YAYILIŞI ÜZERİNDE ARAŞTIRMALAR

Edip Özer*

Untersuchung über Häufigkeit von *Cysticercus bovis* der Büffel in Elaziğ

Zusammenfassung: Bei diesen Untersuchungen im Zeitraum April 1985 bis März 1986 wurden 183 geschlachtete Büffel von dem Staatlichen Schlachthof in Elaziğ untersucht.

Bei einem Tier wurden *Cysticercus bovis* (0.55 %) festgestellt. Das Tier war 1 1 / 2 Jahre alt. Die *Cysticercus bovis* hatten Abmessungen von 3.4 – 7.9 mm, und die *Scolexe* waren 1.0 – 1.3 mm gross.

Özet: Bu çalışmada; 1985 yılı Nisan ayından 1986 yılı Mart ayının sonuna kadar Elaziğ Et ve Balık Kurumu'nda kesilen 183 mandanın 1'inin (% 0.55) *Cysticercus bovis* ile enfekte olduğu ve 1.5 yaşındaki enfekte mandada bulunan *Cysticercus bovis*'lerin 3.4 – 7.9 mm, scolexlerin 1.0 – 1.3 mm büyüklükte oldukları görülmüştür.

Giriş

Mandalarda *Cysticercus bovis*'in varlığı hakkında çok az yayın bulunduğu, Mısır'da muayene edilen 4000 mandanın % 0.4'nün (3), Hindistan'da muayene edilen 267 mandanın % 0.75'nin *Cysticercus bovis* ile enfekte olduğu (2) bildirilmiştir. Prenatal enfeksiyon şüphesi ile 10 günlük 1 malakta, 3 haftalık 2 malakta ve 6 haftalık 2 malakta *Cysticercus bovis*'in görüldüğü Canham (1946)'a atfen bildirilmiştir (3).

Türkiye'de yapılan araştırmalarda mandalarda *Cysticercus bovis*'e rastlanmamıştır (1).

Cysticercus bovis'in enfekte mandalarda 8-10 mm, enfekte malaklarda 2-4 mm büyüklükte oldukları görülmüştür (3).

* Yrd. Doç. Dr. F.Ü. Veteriner Fakültesi, Elaziğ.

Türkiye'de önemli ölçüde manda yetiştirildiği halde *Cysticercus bovis*'in bu hayvanlardaki yaygınlık derecesi üzerinde kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır. Sürvey niteliği taşıyan bu çalışmanın yapılacak diğer çalışmalara başlangıç teşkil edeceği inancıyla yayınlanmasında yarar görülmüştür.

Materyal ve Metot

Mandalarda *Cysticercus bovis*'in varlığını incelemek amacıyla, 1985 yılı Nisan ayından 1986 yılı Mart ayının sonuna kadar Elazığ Et ve Balık Kurumu'nda kesilen 183 mandanın post mortem muayenelerinde; boyun, ön kol, arka bud ve interkostal kaslar ile diyaframa *Cysticercus bovis* yönünden araştırılmıştır. *Cysticercus bovis* ile enfekte oldukları görülen önkol, arka bud ve boyun kaslarından alınan parçalar laboratuvara getirilmiş, *Cysticercus bovis*'lerin ölçümleri yapılmış ve morfolojik özellikleri incelenmiştir. *Cysticercus bovis*'ler kaslardan itina ile ayrılıp taze sığır safrasına konularak scolex'in açığa çıkması sağlanmış ve açığa çıkan scolex'lerin ölçümleri yapılmıştır. Ayrıca gelişmesini incelemek amacıyla bir adet *Cysticercus bovis* larvası yutulmuştur.

Bulgular

1985 yılı Nisan ayından 1986 yılı Mart ayının sonuna kadar Elazığ Et ve Balık Kurumu'nda kesilen 183 mandadan 1'nin (% 0.55) *Cysticercus bovis* ile enfekte olduğu görülmüştür. *Cysticercus bovis* ile enfekte olan 1.5 yaşında ve 78 kg. karkas ağırlığındaki mandada 4 adet *Cysticercus bovis*'in ikisi arka bud, birisi ön kol diğeri de boyun kaslarında bulunmuştur.

Cysticercus bovis'lerin 3.4 (3.0 - 3.5) x 7.9 (6.0 - 10.0) mm, üzerinde 4 adet çekmen bulunan scolex'lerin 1.0 (0.8 - 1.2) x 1.3 (1.2 - 1.4) mm büyüklükte oldukları görülmüştür (Şekil 1).

Ayrıca yuttuğumuz 1 adet *Cysticercus bovis* larvasından Cestod elde edilmemiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bazı Ülkelerde yapılan çalışmalarda mandalarda *Cysticercus bovis*'in bulunduğu bildirilmiştir (2, 3). Hindistan'da muayene edilen

Sekil 1. Scolex'in görünümü (X 42).

267 mandanın % 0.75'inin (2), Mısır'da muayene edilen 4000 mandanın % 0.4'ünün *Cysticercus bovis* ile enfekte olduğu ve *Cysticercus bovis*'in mandalarda 8-10 mm, malaklarda 2-4 mm oldukları görülmüştür (3).

Bu çalışmada muayene edilen 183 mandanın 1'inin (% 0,55) *Cysticercus bovis* ile enfekte olduğu ve *Cysticercus bovis*'lerin 3.4 (3.0 - 3.5) x 7.9 (6.0 - 10.0) mm büyüklükte oldukları görülmüştür.

Sonuç olarak, Türkiye'de mandalarda *Cysticercus bovis*'in bulunduğu ve yuttuğumuz 1 adet *Cysticercus bovis*'ten Cestod elde edilemediği görülmüştür.

Teşekkür

Bu çalışmada yardımlarını esirgemeyen Elazığ Et ve Balık Kurumu Veteriner Hekimi Hayati Kılınç'a teşekkür ederim.

Kaynaklar

1. **Güralp, N.** (1981). *Helminoloji*. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları. Ankara. 599 s.
2. **Krishan, K.R. Ranganathan, M. and Ramanurthi, R.** (1984). *Occurrence of viable Cysticercus bovis in cattle and buffaloes*. *Cherion.*, 13 (2): 109-111.
3. **Lotfi, A. Youssef, K. and Ismail, A.** (1971). *Untersuchung über vorkommen und Bedeutung der Büffel-Zystizerkoze unter besonderer Berücksichtigung des Finnenbefalls der Büffelsaugkälber*. *Scclacht - und Viehof - Zeitung.*, 7 (8): 305-312.